

UPPSALA UNIVERSITET
Examensuppsats, 15hp,
Höstterminen, 2010
Handledare: Cecilia Wassen

Paulus och mission

En exegetisk och missionsvetenskaplig analys av hur ett budskap kommuniceras i olika kulturer.

Johan Karlemo
780405-8555
johan@karlemo.se

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Avgränsning.....	5
1.4 Material.....	5
1.5 Metod.....	6
2 Teori.....	6
2.1 Sätt att förhålla sig till andra religioner.....	6
2.2 Exegetisk genomgång av Apostlagärningarna.....	8
2.2.1 Introduktion.....	8
2.2.2 Författaren.....	8
2.2.3 Paulus målgrupp.....	9
2.2.4 Inledning till Paulus arbete, Apg 9:15f.....	12
2.2.5 Paulus kontra Sauls tillhörighet.....	12
2.2.6 Kornelius omvändelse Apg 10:1-11:18.....	13
2.2.7 Förkunnande i synagogerna.....	13
2.2.8 Förkunnande utanför synagogerna.....	16
2.2.9 Sammanfattning av Paulus missionstrategier.....	19
2.3 Mission i Kina.....	19
2.3.1 Introduktion.....	19
2.3.2 Första kristna i Kina.....	20
2.3.3 Francis Xavier.....	22
2.3.4 Matteo Ricci.....	23
2.3.5 Biskop Ding.....	24
2.3.6 Husförsamlingar.....	27
2.3.7 Ytterligare ett sätt att se på relationen mellan kristendom och kinesisk religion och kultur.....	27
2.3.8 Kvinnligt perspektiv i Kina.....	28
2.3.9 Sammanfattning.....	30
3 Slutsats och sammanfattning.....	31
3.1 Slutsats.....	31
3.1.1 Vem.....	31
3.1.2 Vad.....	32
3.1.3 Hur.....	33
3.2 Sammanfattning.....	33
4 Källförteckning.....	34
4.1 Litteratur.....	34
4.2 Webbsidor.....	35
5 Bilagor.....	36
5.1 Stelen från Chang'an.....	36

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Predikan kan definieras som envägskommunikation från en person till en eller flera personer. Personen som predikar har en bakgrund vilken påverkar hur han formulerar sig och vilken förförståelse för ord och begrepp han har. Åhörarnas bakgrund påverkar dem på samma sätt. För att budskapet eller informationen ska kunna föras över så att åhörarna förstår det predikanten avsett att de ska förstå, så måste båda personernas begreppsvärld vara densamma. Säger predikanten ordet Gud och har en judisk bakgrund så har predikanten förmodligen en monoteistisk syn på Gud och väver troligen också in egna erfarenheter av Gud och bitar ur Torah. Om den som lyssnar kommer från hinduisk bakgrund och inte vet något om judendom så tänker sig den hinduiska personen Gud som en av många gudar och tänker på berättelser som den förknippar med Gud. För att åhöraren i det här fallet ska kunna förstå vad predikanten menar så måste predikanten förklara och tydligt definiera vad han menar med sina begrepp och de ord han använder sig av. Detta är grunden i kommunikationsteori och basen i detta arbete.

Predikan är en av de former av kommunikation som sedan Paulus tid har varit central i den västliga kristna kyrkan under 2000 år tillsammans med mässan. I den lutherska traditionen har tyngdpunkten förskjutits till förmån för predikan vilket har gjort att den mer multimediala mässan som kommunikationsmedel har minskat i betydelse.

Det finns en fara med att använda sig av ordet predikan när man skriver om judendom och kristendom för 2000 år sedan eftersom ordet ger en bild till läsaren av hur predikan ser ut idag. Idag består predikan i många fall av en form där person står i en predikstol eller på en scen i samband med en kristen gudstjänst, något som inte stämmer överens med hur predikan sett ut genom historien. Både rummet och formen har förändrats under åren som gått. Därför kan det vara bättre att använda ordet kommunikation eftersom det kan inrymma flera dimensioner av hur ett budskap överförs från en person till andra personer.

När Lukas beskriver Paulus verksamhet i Apostlagärningarna handlar det ofta om vem Paulus predikar till och hur budskapet mottagits. Frågan är om Paulus formulerar sig på olika sätt beroende på vem åhöraren är? Anpassar han formen på predikan beroende på åhörarna och deras situation. En ytterligare aspekt är vilken plats som Paulus väljer för sina predikningar och vilka

åhörarna är.

I Sverige har vi gått från att vara ett enhetssamhälle där målet var att det skulle finnas ett språk och en religion, till dagens samhälle som består av människor från många olika kulturer och som talar mängder av olika språk. Sverige är inte unikt i denna utveckling utan detta är något som skett över hela jorden. Hur har kommunikation med andra religioner fortsatt idag? Det är en annan del av frågan som är mycket intressant. I Paulus sammanhang fanns det många religioner som samsades och konkurrerade om uppmärksamheten hos människorna.

1.2 Syfte

Uppsatsen har till syfte att analysera hur Paulus sätt att kommunicera med olika grupper av människor beskrivs av författaren till Apostlagärningarna. Genom att jämföra hur dessa skildringar skiljer sig åt beroende på vilken målgrupp som behandlas är syftet att hitta generella metoder för arbete mot olika grupper av människor. De metoder som hittas i Apostlagärningarna ska sedan jämföras med liknande situationer i den Kinesiska historieskrivningen där kristendomen mött den kinesiska kulturen. Det övergripande syftet blir att hitta gemensamma metoder som finns i både Apostlagärningarna och i det kinesiska sammanhanget men även visa på skillnader

1.3 Avgränsning

Analysen av Paulus kommunikationer begränsar sig till Apostlagärningarna och den missionsvetenskapliga analysen fokuserar på kristen mission i Kina. Med Kina åsyftas i huvudsak det som kallas för egentliga Kina och inte det moderna Kina eftersom det moderna Kina är en mycket sen konstruktion. Egentliga Kina sträcker sig i norr-söderriktning från Peking i norr till Hong Kong i söder och i öst-västligt riktning från östkusten till Sichuan-provinsen i väst. Att tydligt definiera vad jag menar med Kina är viktigt eftersom Kinas gränser genom historien ständigt har förändrats, där exempelvis Tibet tillkommit i modern tid och det är fortfarande en omdiskuterad del av Kina.

1.4 Material

Litteraturen består av två olika kategorier, den ena är exegetisk litteratur där i första hand vetenskapliga kommentarer till Apostlagärningarna kommer att användas. Den andra kategorin handlar i huvudsak om missionsvetenskaplig litteratur. Den valda litteraturen har ofta bortsett från att det är skillnader mellan manligt och kvinnligt missionsarbete i Kina, så när det gäller kvinnors

förhållanden till den kristna tron i Kina har jag fokuserat på en bok. Vidare har litteratur om religionssociologi använts.

1.5 Metod

Metoden består i att granska perikoper i Apostlagärningarna där det beskrivs hur Paulus kommunicerar med olika personer och grupper. I dessa perikoper granskas vilket språk, innehåll och på vilket sätt han kommunicerar. Vidare granskas med vem eller vilka han kommunicerar med. I den kinesiska granskningen görs liknande analyser men dessa blir på ett urval av de mest kända missionärerna och kyrkoledarna i Kina under de perioder då kristendomen var och är expansiv i Kina.

2 Teori

2.1 Sätt att förhålla sig till andra religioner

Charles Van Engen konstaterar att den kristna kyrkan idag befinner sig i ett liknande läge som den första kristna kyrkan stod inför nämligen pluralism.¹ Hans målsättning för kyrkligt arbete är följande:²

- A Gospel that is centred in Jesus Chris.
- A distinction between faith and culture.
- And a theological reflection that draws from the multicultural and global church in the new millenium

Han konstaterar att det finns fyra tankemönster hur kristna brukar se och förhålla sig till andra religioner, dessa fyra punkter måste förstås som grova generaliseringar och inte ett sätt att klassificera olika kristna människor efter. Här följer min sammanfattning av Van Engens punkter.³

- Pluralisten menar att Bibeln är en i mängden av religiösa böcker och att man kan hitta sanningar i olika böcker. Detta leder till att pluralisten lägger liten vikt vid omvändelse eftersom det kan finnas sanningar om Gud i många delar av livet. Det blir inte heller lika viktigt att förändra sin personlighet.
- Inklusivisten menar att alla blir räddade till evigt liv eftersom Gud är en kärleksfull Gud. Det är bra med en personlig relation till Jesus men är inget krav på detta. På samma sätt är omvändelse något bra men inte heller det är ett krav.

---

1 Van Engen, s. 499

2 Van Engen, s. 501

3 Van Engen, s.505-510

- Exklusivisten menar att frälsning enbart finns i den institutionella kyrkan alltså den organisation som exklusivisten definierar som den rätta baserat på olika skäl. Exklusivisten har fokus på att man måste ha en personlig relation till Jesus för att bli frälst. Den rätta institutionen är det enda som ger möjlighet till att kunna få en relation till Jesus, vanligtvis är den rätta institutionen den egna. Att vara frälst är det absolut bästa för alla, alltså måste alla bli kristna. När man blir kristen så är det viktigt med omvändelse från det gamla livet.
- Att ha en evangelistisk syn innebär att man menar att det viktigaste när det gäller att bli frälst är att fokusera på att Jesus Kristus är herre. Det spelar således ingen roll vilken kyrklig tillhörighet man har eftersom alla kulturer är skapade av människor och därmed inte från Gud. Det enda som hjälper är att bekänna Jesus Kristus som herre.

Van Engen förespråkar själv det evangelistiska synsättet. Grunden till detta är att Van Engen menar att genom fokuset på att Jesus Kristus är Herre så kommer man runt de många kulturella problemen som kan uppstå i exempelvis det exklusivistiska tankemönstret. I många exklusivistiska sammanhang tenderar man att likställa ett specifikt kulturellt uttryck med att vara kristen. Om det är organisationen i sig som är viktig så måste organisationen ha som mål att expandera så att i största möjliga mån omfatta så många människor som möjligt. Eftersom organisationens kultur och språk är viktiga måste således även dessa spridas för att organisationen ska kunna fortsätta att sprida sig. Om man istället fokuserar på att tron på Jesus Kristus är det väsentliga i den kristna tron så behöver man inte sprida kultur och språk i samma omfattning utan snarare att översätta den litteratur som är relevant för en grundförståelse av vem Jesus Kristus är och sedan kan arbetet fortsätta i de former som är relevanta i det sammanhang som det handlar om.

Paul Varo Martinson gör en liknande åtskillnad där han placerar in den Romersk Katolska Kyrkan i det exklusivistiska tankemönstret vilken han kallar för partikularistiskt. Han menar att den Romersk Katolska Kyrkan gör anspråk på att både ha sanningen och att man manifesterar den genom sin organisatoriska form.⁴ Även om man bör vara vaksam eftersom Martinson skriver i en tidskrift med Lutherska världssamfundet som avsändare så är detta inte enbart polemik mot den Romersk Katolska Kyrkan. Hans påstående baseras på ett konkret uttalande som gjordes i konciliet av Forence 1442. I andra Vatikankonciliet år 1965 skriver man i kapitel två att frälsningen kommer från Gud genom Jesus Kristus och förmedlas i den heliga traditionen som upprätthålls genom apostolisk succession och genom Bibeln. Apostolisk succession innebär att den Romersk Katolska traditionen är den korrekta för förmedling av det som leder till frälsning.⁵ I motsats till den Romersk Katolska Kyrkan menar andra kristna med grund i protestantisk tradition att det finns en

---

4 Martinson, s. 46

5 Påve Paulus IV

sanning som man själv kan upptäcka utanför en specifik organisation och att denna sanning enbart går att finna i en specifik helig skrift nämligen Bibeln. Men menar man att det enbart finns en sanning så får man anta att personen i fråga menar att den personen har rätt tolkning av Bibeln och då menar den personen implicit att den själv tillhör ett samfund som tolkar bibeln på det korrekta sättet. Så även protestanter med denna utgångspunkt ser organisationen som viktig. Termen organisation ska tolkas som att det handlar om en specifik grupp och den behöver inte vara omfattande.

2.2 Exegetisk genomgång av Apostlagärningarna

2.2.1 Introduktion

Lukasevangeliet och Apostlagärningarna kan ses som två delar av en berättelse. Stephen B. Bevans och Roger P. Schroeder menar att grunden till Apostlagärningarnas syn på mission finns redan i 1 Mosebok 12:3 där alla folk inkluderas i de som Gud vill välsigna.⁶ Bevans och Schroeders analys grundar sig på att de ser en utveckling i Apostlagärningarna, som börjar med ett smalt sammanhang där en liten grupp människor definierar sig som det sanna Israel och att den lilla gruppens exklusiva sätt att se på sig själva expanderar till att gälla även andra judar, vidare till värdiga hedningar för att till sist omfatta alla hedningar. Apostlagärningarna är författarens beskrivning av Paulus liv och inte en historisk biografi över Paulus. Vissa textepisoder kommer att beskriva händelser där det står att Paulus säger, gör eller handlar på ett specifikt sätt. Det är inte ett ställningstagande att just dessa episoder är historiska utan bara ett stilistiskt sätt att beskriva handlingen som skulle bli otydligare om den formulerades på ett annat sätt.

2.2.2 Författaren

Lukasevangeliet och Apostlagärningarna är att betrakta som två delar av en text. Författaren till Lukasevangeliet har en grundtanke som ligger i att beskriva frälsningshistorien med Jesus liv och verksamhet från födelse till död och sedan vidare. Enligt Ireneus som verkade omkring 180 e.vt. så var Lukas författare till dessa båda verk. Vem författaren egentligen var är idag omöjligt att säkert veta men för enkelhetens skull benämns författaren härmed som Lukas.⁷ När man skall bedöma Apostlagärningarnas historicitet måste man börja med att ta reda på vad författarens huvudsyfte med skriften var att fortsätta på Lukasevangeliets frälsningshistoria. Enligt Dieter Mitternacht finns nyckeln till förståelse av Apostlagärningarna i Apg 1:8 där det geografiska området för var

---

6 Bevans & Shroeder, s. 11

7 Mitternacht & Runesson, s. 217

apostlarna ska vittna expanderas från Jerusalem till att omfatta hela världen, frälsningen exporteras från Israel ut i världen.⁸ I och med att även hedningarna ingick i den frälsningshistorien så behöver vissa saker förklaras på olika sätt. Detta märks genom att det finns en distinktion mellan judar och hedningar i hela boken och att Paulus verksamhet hela tiden uttalat riktas mot dessa två grupper.

Vidare tas det upp problem som inte skulle vara relevanta om man inte riktade sig till ett sammanhang bestående av båda judar och hedningar.

Vem var då författaren?

The author of Acts either was a companion of Paul, or represented himself as one, or drew on the memories of one. It is even more certain that he was an admirer of Paul, and that his admiration included the belief that Paul was a notable missionary to the Gentile world.⁹

Tydligt är att Lukas var förtrogen med Gamla testamentet på grekiska och var väl förtrogen med dessa innehåll och tematik. I Apostlagärningarna anknyter Lukas till både tematiken och språket i Gamla testamentet.¹⁰ Detta gör att målgruppen som Lukas riktar sig till är israeliter eftersom mycket av boken handlar om att argumentera för sin sak. Argumenten som hämtas från Septuaginta är i huvudsak relevanta för israeliter.¹¹ Och boken är i sin grund apologetisk vilket innebär att Lukas vill övertyga läsaren om att följa Jesus är viktigt och sant. I sin utformning har den både ett innehåll som handlar om att den första församlingen var väldigt bra och en uppmaning att de kristna som levde under dokumentets tillkomsttid kan leva på samma sätt som de allra första församlingarna.¹² Ett annat sätt att tolka språket i Apostlagärningarna är att det är riktat till kristna som behövde en skrift att ha till grund för evangelisation.¹³ Kopplingar till grekiskt tänkande kan förklaras av att det fanns helleniserade kristna som behövde omtolka kristendomen i deras sammanhang utan att helt bryta med sin bakgrund.¹⁴ Ett annat sätt att vinkla Apostlagärningarna på är att som Wall menar att det är en skrift som försöker att hålla samman olika typer av gemenskaper med olika kulturella bakgrunder så att de kan känna solidaritet för varandra.¹⁵

2.2.3 Paulus målgrupp

En viktig aspekt när man försöker tolka bilden av Paulus sätt att kommunicera är att analysera till vilka han vänder sig och varför. Något som är tydligt i Apostlagärningarna är att han i första

8 Mitternacht & Runesson, s. 223

9 Barrett, s. xxix

10 Barrett, s. xxxv

11 Malins, s. 7

12 Barrett, s. xxxviii

13 Wall, s. 9

14 Peterson, s. 39

15 Wall, s. 8

hand kommunicerar med människor i städer. Det finns olika anledningar till detta men den främsta är nog att Paulus var uppväxt i stadsmiljö och således lättare kunde förstå kulturen i städerna. Detta märks på att han i Apostlagärningarna beskrivs som hantverkare och inte jordbrukare. Ett annat exempel kan vara från 2 Kor 11:26 där han beskriver olika platser som han blivit utsatt för fara på och där finns stad, vildmark och hav med. Det som är utanför staden i form av jordsbruksmark finns inte ens nämnt.¹⁶ En förklaring till hur viktiga städerna var kan man läsa i Romarbrevet där beskrivs hur Paulus säger sig ha fyllt alla platser från Jerusalem till Illyrien med evangeliet. Detta innebar i praktiken att Paulus hade predikat i några stora städer, vilket hade lett till att några mindre kristna grupper hade bildats. Förklaringen till denna formulering kan vara att det var städerna som var nycklarna till att förändra ett stort rike och i princip det enda som räknades och således beskrivs som alla platser. I städerna fanns makten i samhället vilket även innebar att städerna var platserna för förändring. Folket i städerna hade också en bättre ekonomi vilket gjorde att man vågade att förändra sitt liv. På landet skulle en felaktig förändring av sitt liv kunna innebära slutet på livet.¹⁷ Problemet låg i att det var brist på spannmål vilket på vissa håll ledde till hungersnöd.¹⁸ Det finns även exempel på att det varit översvämningar i vissa delar av romarriket.¹⁹ När man befinner sig under sådana förhållanden är det svårare att ta ställning till nya religioner och tankesätt.

Grekiska talades i huvudsak i städerna vilket gjorde det lätt för Paulus eftersom det annars hade varit svårt att kunna lära sig alla dialekter och språk som fanns på landsbygden. Grekiskan var så pass gångbart att hela Tanak fanns översatt till en grekisk version, vilket gjorde att Paulus hade tillgång till de texter han behövde för sin verksamhet. En ytterligare aspekt är att det är lättare att resa mellan städer än att resa på landsbygden, vilket effektiviserade hans arbete.²⁰

Innan Paulus arbete beskrivs i Apostlagärningarna så skildras arbetet bland samarierna. Arbetet var en konsekvens av förföljelser mot de kristna. Samarierna var inte en del av det judiska folket men såg sig ändå som besläktade med det judiska folket²¹. Samarierna överlevde Nordrikets fall och menar att man var arvtagare till de gamla israelitiska traditionerna. Sedan 170 f.v.t. har det funnits motsättningar mellan judar och samarier. Grunden till motsättningen kom av att samarierna hade ett eget tempel där deras centrum för tillbedjan var, detta kunde inte accepteras av det judiska folket. Trots dessa motsättningar så befann sig samarierna teologiskt närmare Paulus än vad exempelvis

---

16 Meeks, s. 9

17 Meeks, s. 15

18 Gill & Gempf, s. 61

19 Ibid, s. 64

20 Meeks, s. 16

21 Mitternacht, s. 119

hedningar gjorde eftersom samarierna använde sig av Pentateuken och detta gav dem en gemensam kunskapsbank.

Paulus började sitt missionerande bland judar genom att först av allt besöka synagogan och predika där vilket var naturligt eftersom synagogan var en naturlig mötesplats för honom med hans bakgrund, om budskapet inte mottogs på ett bra sätt så gick Paulus vidare till hedningarna som fanns på platsen. Enligt Watson var synagogan den plats där judar och icke-judar mötte det kristna budskapet. Förenklat var synagogan en samlingsplats där man läste ur Torah under sabbaten men också samtalade om innehållet i Torah. På så sätt kunde de som trodde att Jesus var messias föra ut sin tolkning av textläsningarna och på så sätt möta både judar och gudfruktiga som inte trodde som de kristna. Gudfruktiga var personer som inte var judar av härkomst och som inte hade konverterat till judendom och blivit proselyter men som ändå följde de judiska matreglerna och sabbatsfiranden.²² Att Paulus riktar sig till båda grupper kan man tydligt läsa i Apg 13:16 där Paulus i ett tal i en synagoga riktar sig både till ἄνδρες (män) och till οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν (de som fruktar Gud).²³ Detta innebär att han adresserar både israeliter vilket benämns som män och de gudfruktiga. Det är inte klarlagt huruvida gudfruktiga var ett namn man använde om dessa eller om det bara var ett sätt för Paulus att adressera dem.²⁴ Dock var synagogerna stängda lokaler i den bemärkelse att de riktade sig till sina medlemmar. Synagogorna var inte unika mötesplatser utan sättet att använda sig av samlingsplatser i form av lokaler var utbrett men medlemsskapet i andra lokaler var ett öppet och frivilligt medlemsskap.²⁵

Paulus beskrivs alltså som en person som har kunskap om hur man talar med människor med olika bakgrund och med olika förståelse. Detta verkar vara viktigt för Lukas eftersom han tydligt förklarar var Paulus är när han predikar och vem han talar till men inte alltid så mycket om vad Paulus säger.

Var de första kristna judar eller inte?

När icke-judar började tro på att Jesus var messias så uppstod problem för de judiska församlingarna för hur de skulle hantera dem. Judiska folket levde under en ockupation av romarriket och man hade en skör relation till detta. Risken med det kristustroende icke-judarna var att de kunde skada relationen till romarriket och därigenom göra livet hårdare i landet. Ett annat problem var hur de icke-judiska kristustroende skulle leva ut sitt religiösa liv, när de inte hade en

---

22 Mittemnacht, s. 310

23 Watson, s. 65

24 Peterson, s. 386

25 Meeks, s. 35

naturlig koppling till synagogan som de judiska hade. Till en början tänkte man bland de kristustroende judarna att de personerna helt enkelt skulle konvertera till judendom och uppfylla alla regler som gällde för en jude. Men under ett möte i Jerusalem (Apg 15:19-21) kom man fram till att icke-judarna skulle hålla ett begränsat antal lagar medan de judiska kristus-troende skulle fortsätta att hålla sina regler och lagar. Paulus i sin tur menade att Gud var hela världens gud och genom att göra alla till judar så förstörde man den tanken.²⁶ Judar ska fortsätta att vara judar och icke-judar fortsätta att vara det.

2.2.4 Inledning till Paulus arbete, Apg 9:15f.

Fram till kapitel 9 i Apostlagärningarna benämns Paulus som Saul och förföljer de kristna på alla de sätt som är möjliga. Men från och med kapitel 9 så sker en förändring där han upplever ett möte med Gud som leder till att han slutar att förfölja de kristna och istället bejaka det som de trodde på. I vers 15 får han indirekt sitt uppdrag från Gud. Detta uppdrag beskrivs på följande sätt:

"Han skall föra ut mitt namn till hedningar och kungar och Israels folk och jag skall låta honom veta hur mycket han måste lida för min skull." (Apg 9:15f)

Paulus får på så sätt förkroppsliga den tidiga kyrkans missionsbefallning som den beskrivs i Apg 1:8 genom att inkludera alla människor till jordens yttersta gräns. Detta genom att hans eget arbete för Gud i form av att predika att Jesus var messias startade bland judar i Damaskus, för att fortsätta i Jerusalem och sedan får expanderas till att även gälla andra kulturer, såsom samarier men även andra delar av det romerska riket. Vidare får den utvaldhet som enbart gällt det egna folket också expanderas, i Paulus fall skildras det genom att även han blir utvald av Gud. Detta utväljande innebär också ett lidande för Paulus på samma sätt som det israeliska folket hade fått lida. Darrell L. Bock påpekar att meningen är uppbyggd av en te kai konstruktion som tydligt visar på följden i skeendet, alltså att ta namnet Jesus till hedningar, kungar och Israels folk.²⁷ Här anknyts också till Gamla testamentet med termen utvald. I andra sammanhang används den termen i sammanhang när det handlar om något som Gud gör för att välja ut de som är hans närmaste, t.ex. när han väljer ut sitt folk.²⁸

2.2.5 Paulus kontra Sauls tillhörighet

Hände det något i Paulus omvändelse som gjorde att hans identitet förändrades och på så sätt lättare kunde kommunicera med människor från andra kulturer? Krister Stendahl menar att Paulus omvändelse inte är en omvändelse från en religion till att bli en del av en ny utan att det handlar om

---

26 Mitternacht, s. 321

27 Bock, s. 361

28 Barrett, s. 136

en kallelse till ett nytt uppdrag men uppdraget är från samma Gud. Stendahl menar att Paulus omvändelse istället ska ses som ett tillfälle då han fick en större kunskap om guds väg och han blev tillrättavisad i sitt felaktiga behandlande av de som följde vägen.

Problemet menar Stendahl är att vi ser Paulus genom Luthers eller någon annan teologs ögon. Luther var en person som kämpade hårt med sig själv och sin känsla av att inte kunna uppfylla lagen och vi har ofta läst Paulus utifrån det perspektivet medan Paulus istället tyckte att det gick alldeles utmärkt att uppfylla lagen.²⁹ Därför ska vi inte tolka Sauls namnbyte till Paulus som att det signalerar en förändring i Paulus syn på sig själv ur ett religiöst perspektiv.

2.2.6 Kornelius omvändelse Apg 10:1-11:18

Eftersom Kornelius omvändelse används som en mall för senare omvändelseberättelser får den berättelsen en särställning och en mall för förståelsen av hednamissionen enligt Francis Watson.³⁰ Omvändelsen av Kornelius är så viktig att den upprepas i kapitel 11 och finns även omnämnd i Apg 15:7-9. Det som gör detta stycke så viktigt är att det handlar om en gudfruktig person och alltså av icke-judiskt härkomst men som ändå vördar Gud på rätt sätt. På så sätt definieras vad som gör att en hedning får tillgång till Gud och det handlar alltså om att ge allmosor, vara from och att alltid be. Enligt texten handlade det inte om vad han åt eller andra regler men som tidigare påpekats försökte gudfruktiga att efterleva matregler och annat som judar levde efter. På så sätt knyts kapitel 10 och 11 ihop med hjälp av berättelsen om Petrus uppenbarelse från Gud där Gud visar Petrus att all mat går att äta oavsett om den är klassificerad som ren eller inte och detta tolkas av Petrus som att man som jude kan umgås med alla människor oavsett folkslag.

2.2.7 Förkunnande i synagogerna

Vid flera tillfällen när Paulus predikade i synagogorna är det tydligt att åhörarna tycker det är märkligt att Paulus som tidigare förföljt de kristna nu är så tvärsäker på att Jesus är guds son – en term som i sin fullhet enbart existerar i Apg 9:20-22 i hela Apostlagärningarna.³¹ Bock menar att i den texten beskrivs Paulus också som att han blir starkare i sin bevisföring och i sin predikan om Jesus. Det ger en bild av en retorisk utveckling under det att han predikar.³² Lukas vill visa att Paulus som tidigare haft en roll som anklagare av de som följde Jesus blev bättre på att argumentera när han själv blev en efterföljare till Jesus..

---

29 Stendahl, s. 25

30 Watson, s. 63

31 Bock, s. 365

32 Bock, s. 366

Apg 13:16-43

Här befann sig Paulus i en stad som är ett judiskt center. Samma mönster som tidigare upprepades där Paulus börjar sin verksamhet med att predika i synagogan.³³ Detta är en naturlig start eftersom den religiösa aktiviteten hade sin bas i synagogan. Verserna 13:17-25 liknar Stefanos tal i Apg 7:1-53 men skiljer sig i hur man beskriver Jesus. Stefanos väljer att fokusera på Jesus som en profet i stil med Mose medan Paulus beskriver Jesus som en kung i Davids stil enligt Robert W. Wall.³⁴ I ena fallet får Jesus en roll av den person som undervisar och tillrättavisar sitt folk medan i Paulus fall handlar det om en ledare. Lukas får på så sätt med två sidor av hur messias beskrivs. När han predikar i denna synagoga så vänder han sig både till judar och proselyter. Han utgår från historien om hur israelns folk blir räddade av Gud genom att han för folket från Egypten till Kanaan. Berättelsen om Johannes Döparen blir en övergång från Guds räddning i Gamla testamentet till att Jesus ska bli den som räddar och gör denna övergång naturlig. Denna övergång knyter också ihop löftet i Gamla testamentet med uppfyllande av löftet som sker genom Jesus. Löftet som i sig var riktat till judar. Enligt Bock använder sig Paulus tydligt av rabbiniskt bibeltolkning genom att han sammankopplar texter genom att texterna har gemensamma termer.³⁵ Genom att använda sig av gemensamma termer skapas en förståelse för åhöraren att det som beskrivs hör ihop med samma tanke. Detta förstärks när det handlar om människor som är uppväxta med samma berättelser och kan lättare koppla samman olika berättelser med hjälp av sådana ord. I vers 35 finns ett "du" som löftet riktar sig till och som i första hand handlar om judar, men det handlar även om proselyter eftersom de också har blivit en del av folket. Bock skriver att genom att använda sig av det judiska folkets historia så riktar han sig först av allt till del personer som ingår i historieskrivningen det vill säga det judiska folket, men genom att erbjudandet är universellt så inkluderas även de som inte tillhör folket.³⁶ Det är tydligt att författaren menar att Paulus i första hand riktar sig till judar för att sedan rikta sig till proselyter och sist hedningar. Anledningen till detta är att judarna fått tillgång till ordet och är det utvalda folket, men när de inte gör som Paulus förväntar sig låter han dem vara vilket man kan läsa om i Apg 13:50f men även Apg 18:6.³⁷ Paulus och Barnabas roll i detta är att de ska visa vägen eller som Bock förmulerar det: "*This task is much like the way a light illumines a path.*"³⁸ Innebörden i detta är att uppdraget inte går ut på att komma med något nytt budskap

---

33 Bock, s. 442

34 Wall, s. 191

35 Bock, s. 457

36 Bock, s. 458

37 Bock, s. 463

38 Bock, s. 464

angående hur man skall leva eller hur man skall ha sin relation till Gud. Istället ska man vara ett ljus som lyser upp en befintlig väg som varit undanskynd eller fördunklad. Detta blir en återspeglning av Apg 1:8.

Apg 18:19-21

Ordet gudsfruktande härrör troligen från de greker som fanns med bland judarna i synagogan.³⁹ Predikan har sin tyngdpunkt Israels folks historia och således talar han i första hand till judarna på plats. Men han nämner även de gudsfruktiga vid några tillfällen. Innehållsmässigt handlar predikan om att folket blev utvalda av Gud (parallell till Paulus utvadlhet), Guds starka arm då folket var totalt beroende av Gud till domare och kungar (David), över till Johannes döparen, Jesus, död och uppståndelse och guds nåd. Både Judar och proselyter fick uppmaningen att ta Guds nåd i akt.

Apg 19:8-10

Paulus talade i synagogan men gav upp och började föreläsa i en föreläsningssal istället till både judar och greker. Angående judarnas motstånd till vad han sa använde Lukas sig av termen skleryno vilket är samma ord som används om faraos folk i Gamla testamentet men även om folket i öknen.⁴⁰ Faraos folk är en person som trots att en mängd oförklarliga saker händer hans folk inte tror på det som profeten säger till honom, trots att alla dessa händelser borde ha gjort honom övertygad. Paulus tillskriver alltså åhörarna ett motstånd som liknar det faraos folk hade. Faraos motstånd ledde till att Gud skiljde ut sitt folk från faraos folk och att en mängd negativa saker drabbade hans folk. Slutligen innebar det också en koppling till att man förlorar gudomlig välsignelse i det man gör.⁴¹ På flera nivåer omdefinierar alltså Paulus hur en person får rätt relation till Gud. Det handlar inte i första hand om att tillhöra rätt folkslag utan om att lyssna på rätt profet och göra som den profeten säger. Här uttrycker Paulus en evangelistisk syn utifrån Engens definition som jag redogör för i kapitel 2.1. I den evangelistiska synen ingår att kulturen inte har relevans för hur relationen till Gud ser ut utan det är huruvida man har Jesus som herre. Istället för att vara den grupp av människor som blir räddade av Gud från den onda faraos folk så blir dom definierade på samma sätt som faraos folk eftersom dom inte har Jesus som sin herre. Hade dom haft Jesus som sin herre hade dom lyssnat till Paulus tycks författaren mena.

---

39 Bock, s. 451

40 Bock, s. 600

41 Wall, s. 267

2.2.8 Förkunnande utanför synagogerna

Apg 17:22-34

I denna perikop predikar Paulus på Aeropagen. Detta sker efter Apg 17:16-17 där Paulus predikar i synagogor och på torget. Att debattera på torget var inget ovanligt utan den normala platsen för offentliga samtal och diskussioner oavsett religiös bakgrund.⁴²

De personer han predikande inför på Aeropagen var en grupp av ledare för regionen som ville förstå vad han hade talat om (på torget).⁴³ När nu Paulus predikar inför en grupp människor som troligen var sämre insatta i den judiska historien än de personer som bevistade synagogorna fick han arbeta på ett annat sätt. För Paulus blir hans uppdrag att introducera en ny religion. Wall hänvisar till R. Garlands tanke om att tre krav måste uppfyllas för att etablera en ny religion i Aten.

(1) the sponsor must claim to represent a deity; (2) he must provide evidence that his deity is eager to reside in Athens; and (3) the deity's residence in Athens must benefit Athenians as a mark of its goodwill.⁴⁴

Utifrån denna indelning kan man tolka Paulus tal på aeropagen som ett svar på dessa kritierer. I verserna 17:22-23 presenterar han sig som utsänd av en transcendent Gud (1). Eftersom Gud är transcendent behöver han ingen fysisk boning i Aten (2). Även om Gud ska döma så ges möjligheten att uppstå även till Atenarna (3). Detta skiljer sig från de tillfällen då han talar inför judar och kan betyda att han på aeropagen försökte övertyga dessa personer om att de borde ansluta sig till en ny religion.

I versen 24 skriver Paulus att Gud är herre över himmel och jord vilket kommer av att Gud skapat himmel och jord. Denna slutsats har resonans i stoiskt tänkande som kopplar människans solidaritet till likhet med Gud.⁴⁵

Paulus metod där han använder sig av ett befintligt altare dedikerat till en okänd gud är lätt att tolka och har tolkats i vissa fall som om han vore öppen för andra religioner. I detta fall är det troligare en fråga om att han använder sig av altaret som en intresseväckare för att kunna predika om det han tror på och inte som ett sätt att jämställa den tro som han själv hade med den tro som åhörarna hade. Bock menar att när Paulus använder sig av en polyteistisk staty bland många statyer så blir det ett medel som han använder för att kunna propagera för en monoteistisk religion.⁴⁶

Vidare är hans tankar om Gud inte helt främmande för de som lyssnade på honom. Ett exempel som Bock tar upp är att Gud är skapare till allt vilket även epikuréer trodde, ett annat exempel är att ett

---

42 Malina, s. 126

43 Malina, s. 126

44 Wall, s. 245

45 Wall, s. 246

46 Bock, s. 565

tempel inte kan inrymma en gud vilket Euripides höll med om och detta ytterst handlar om att gud/gudarna är oberoende av människors handlingar.⁴⁷ I vers 28 har några forskare sett kopplingar till hedniska alltså icke-judiska poeter vilket kan tyckas anmärkningsvärt. Paulus tar alltså en grekiska tanke om att människan innehåller en gnista av gudomlighet från Zeus och tänjer den till att människan är skapad till Guds avbild.⁴⁸ Fram till vers 30 har Paulus varit relativt mjuk mot åhörarna i talet, men i vers 30 ändras detta och Paulus anklagar atenarna för att ha varit okunniga. Att anklaga atenarna för okunskap tycks vara djärvt i och med att den atenska kulturen fokuserade just på att vara kunniga.⁴⁹ Men Paulus syftar på att om de hade den kunskap han själv hade skulle de tro på det han sa. I jämförelse med tidigare predikningar i synagogor så är detta tal mer allmänt hållet. Paulus använder sig t.ex. inte av israelitisk historia. Han använder sig inte heller av Septuaginta vilket han annars gör. Allt detta tyder på att beskrivningen av Paulus sätt att kommunicera med människorna på Aeropagen präglades av frånvaron av judiska attribut. Problemet med att analysera detta är att det inte går att veta vad som hände sen. Detta allmänna tal kan ha varit en aptitretare som sedan följdes upp av mer djupgående undervisning och då kanske Paulus använde sig av Septuaginta. Det vi kan veta är att Paulus enligt Lukas använde sig av en metod och ett innehåll som var bekant för åhörarna och som resulterade i att några personer trodde på honom och att han talade till ledare för området.

Apg 22:1-21

Paulus befinner sig i en situation där en folkmassa har anfallit honom och kommandanten i staden arresterade honom för att få reda på vad han hade gjort och för att få honom bort från folkmassan som ville döda honom. Paulus får tillstånd av kommandanten att tala till folkmassan vilket sker i Apg 22:1-21. Här beskrivs att Paulus talar arameiska vilket betyder att han riktar sig till judarna och inte till folk med annat ursprung.⁵⁰ Wall menar att det var hebreiska Paulus talade men resultatet blir det samma.⁵¹ Språket gjorde så att åhörarna knöt an till en gemensam nationell känsla. Genom att även Paulus hade en bakgrund som jude i diaspora så kunde han anspela på detta för att visa att han var en av dom och på så sätt få ökad trovärdighet. Dessa verser är uppbyggda som en kiasm där centrum finns i verserna 14-15 där Ananias förklarar Paulus uppdrag för honom. Språket blir till en brygga där Paulus försöker kommunicera att det inte är något främmande budskap han kommer med utan att det är något som är något bekant i deras religion. Vidare blir

---

47 Bock, s. 565

48 Bock, s. 568; Wall, s. 247; Peterson, s. 500

49 Bock, s. 569

50 Bock, s. 658

51 Wall, s. 305

språket ett sätt att signalera var fokus ligger någonstans, att det är på just dom som talar samma språk som honom och inte till vilken person som helst.

Apg 23:1-11. Paulus tal inför rådet

När Paulus befinner sig inför rådet och ska försvara sig själv argumenterar han för att han alltid har gjort det han trott varit rätt inför Gud. Vidare menar han att det är på grund av hoppet om att de döda ska uppstå igen som är anledningen till att han är där. Det kan vara ett retoriskt knep för att den fariseeiska gruppen i rådet på sin sida.⁵² Utifrån tolkningen att Apostlagärningarna skulle användas som ett verktyg för de kristna som det beskrivs i introduktionen till denna del så är det troligt att detta var ett sätt att visa på vad som är det centrala i tron, nämligen räddning från döden. Vilket även inkluderar Israels folk vars hela folkslag ska räddas från döden så att själva folkslaget fortsätter att existera. Detta är den teologiska grundsten från judendomen som inte går att ta bort från den kristna kyrkan och visar på kontinuiteten från judendom till kristendom och därför är det den som Paulus fokuserar på när han hamnar inför rådet.⁵³

Apg 26:9-32. Paulus tal inför Agrippa.

Paulus berättar återigen sin historia, denna gång för Agrippa. En stor skillnad i denna berättelse är att han utelämnar den del i berättelsen som handlar om att han själv blev blind och vilken roll Ananias hade i hans helande från blindheten. Ananias var en person som Agrippa troligen inte hade någon vetskap om och därmed inte heller skulle göra Paulus berättelse trovärdigare på något sätt, till skillnad från när Paulus berättar sin berättelse inför judar då Ananias delaktighet skulle göra berättelsen trovärdigare. Istället återberättar han berättelser om Jesus där han fokuserar på de konkreta anledningar som han anser finns till att Paulus tror att Jesus är Gud. Däremot är det troligt att Agrippa förstod själva konceptet av att få en uppenbarelse från en gudom och sedan gör som gudomen påbjuder eftersom sådant existerade i andra religioner i romarriket.⁵⁴ En annan viktig sak är att mötet med det gudomliga skedde i det offentliga och att han Paulus arbetade i det offentliga. Syftet med detta var att visa på att de jesus-troende inte var ett hemligt sällskap eftersom hemliga sällskap gjorde myndigheterna oroliga.⁵⁵ Agrippa som själv var jude hade därmed insikt i den judiska religionen och får en roll här av att vara ett mellansteg mellan det judiska och det hedniska eftersom han är representant för de romerska myndigheterna. Agrippas verkar ha en viss inblick i

---

52 Peterson, s. 615

53 Wall, s. 310

54 Malina, s. 169

55 Malina, s. 170

hur kristendomen förhållit sig till judendomen vilket märks av att Paulus talar ett teologiskt språk. Peterson poängterar att även vid detta tillfälle tar Paulus upp frågan om uppståndelsen av de döda som ett tecken på att Jesus är den messias som ska komma med räddning för folket.⁵⁶

2.2.9 Sammanfattning av Paulus missionstrategier

Beskrivningen av Paulus är av en person från en storstad som har god status och goda kunskaper i att kommunicera. Det centrala i beskrivningen av Paulus sätt att kommunicera med människor om sin tro är språket han använder sig av. Med språk menar jag både att Paulus varierar mellan arameiska/hebreiska och grekiska vid vissa tillfällen men även att han använder sig av en språklig form som är begriplig för de som lyssnar på honom.

Innehållsmässigt anpassar han sig efter den förståelse som åhörarna kan tänkas ha. Detta resulterar i att han vid ett tillfälle använder sig av en hednisk poet för att beskriva människans förhållande till Gud medan han vanligtvis använder sig av judiska berättelser när han kommunicerar med judar. Om man tolkar Apostlagärningarna som en skrift riktad till den kristna kyrkan så blir detta ett sätt att försöka väva ihop den kristna kyrkans olika grupper av jude-kristna och hedna-kristna. Oavsett vem han kommunicerar med så handlar det alltid om Jesus och varför man ska tro att Jesus är messias.

Paulus söker upp människor i de naturliga sammanhang där man tänker sig att ett samtal kan äga rum detta varierar beroende på var han befinner sig. När han av olika anledningar hamnar inför myndigheter utnyttjar han alltid möjligheten för att återigen berätta om sitt budskap.

2.3 Mission i Kina

2.3.1 Introduktion

Vad innebär identitet och tillhörighet? Hur påverkar det kommunikation. Är det skillnad på tillhörighet som kommer av identifikation med en religion, nation eller av andra kulturella skäl? Dessa två aspekter är oftast sammankopplade eftersom alla religioner har någon sorts kultur och det är omöjligt att vara en del av en religion utan att också ha någon relation till kulturen. Men om både tron och den kultur man har skapat är attraktiva så leder detta till en starkare koppling till religionen.⁵⁷

Asien är en kontinent som består av många olika kulturer och språk men det är också den kontinent där kristendomen startade. Det är lätt att vi som västerlänningar tänker oss kristendomen

---

⁵⁶ Peterson, s. 658

⁵⁷ Furseth och Repstad, s.165

som en västerländsk religion men Jesus föddes trots allt i Asien på gränsen till Europa.

Att på ett enkelt sätt försöka beskriva missionen i Asien är ett omöjligt uppdrag, istället har jag valt att göra några historiska nedslag i missionen i Kina för att undersöka hur missionärer har haft olika sätt att möta de lokala kulturerna.

2.3.2 Första kristna i Kina

Buddismen var känd i Kina sedan Handynastin men etablerades i början på 600 e.v.t. under Tangdynastin. Anledningarna till att det blev just då buddismen fick fäste kan vara många men säkert är att tiden innan Tangdynastin präglades av splittring, krig och otrygghet. Vilket kan leda till att människor söker efter trygghet och då fann man den tryggheten i buddismen. Vidare finns det drag i buddismen som även återfinns i den kinesiska traditionella religionen såsom betoning på dygd och moralitet, vilket gjorde att steget till buddismen inte blev så stort. De buddistiska munkarna förordade på samma sätt som daoistiska munkar att man skulle dra sig undan samhället.⁵⁸ En annan viktig aspekt till buddismens framväxt var att man översatte buddistiska texter till kinesiska så att de viktigaste texterna fanns tillgängliga redan på 300 e.v.t.

Översättningar från indo-europeiska språk till kinesiska är svårt och det är tydligt att de kinesiska översättningarna många gånger är förändrade på ett sådant sätt att de passar in i den kinesiska kulturen, ett exempel på detta är att när det i ursprungstexten står: ”hustrun tröstar mannen” så har man översatt det med: ”hustrun ser upp till mannen” vilket passar bättre in i den kinesiska kulturen. Det man kan se är att buddismen anpassades både efter kulturen och efter språket samt att den både lyckades attrahera människor i höga positioner och bönder som stod längre ned i hierarkin. Tangdynastin kännetecknades också av att det var en period av öppenhet och utveckling. Stora byggnadsprojekt som exempelvis kanaler avslutades vilket gjorde att Tangdynastin hade bättre kontroll av den viktiga vattentillförseln.

Det finns skriftliga bevis för att kristendomen kom till Kina år 635 e.v.t. Det skriftliga bevis som finns är en stele som finns i Chang'an. Chang'an var huvudstaden under delar av Tang-dynastin och var en kosmopolitisk stad med ett stort flöde av kultur och kunskap. I staden fanns köpmän som tillhörde många olika religioner.⁵⁹ Stelen är en sammanfattning av det kristna budskapet där Guds roll förklaras som skaparen av allt som finns och den som ser till så att universum fungerar. Vidare går stelen igenom att Jesus till jorden för att rädda oss från synden som kommer från djävulen. Sen går stelen igenom hur munkarna ser ut och hur de lever sitt religiösa liv. Kejsarens behandling av de

---

58 Hägerdal, s. 96

59 Ebrey, s. 118

kristna var enligt texten väldigt god och han stödde deras verksamhet genom att bygga tempel men han påverkades också på så sätt att han tog till sig visst etiskt handlande som resulterade i att ge fattiga stöd.

Dock vet man inte om detta var de första kristna eftersom de kan ha anlät tidigare via silkesvägen. Kristendomen kom i ett skede av religiös tolerans då Buddhism, Taoism och Konfucianism försökte hitta sina platser i det religiösa och politiska livet. Kejsaren Alopen gjorde en beställning på en översättning av Bibeln samt finansierade byggandet av en kyrka i den då största staden i världen Chang'an (nuvarande Xi'an).⁶⁰ Det fanns således kristna munkar och kloster tidigt i Kina. Under de närmsta femtio åren levde den kristna kyrkan i trygghet fram till åren mellan 683-712 då den förföljdes av den nya kejsaren. Adam en biskop från centralasien mötte en buddistisk missionär år 782 och hjälpte denna att översätta buddistisk sutror till kinesiska. Kristendomen befann sig återigen i maktens centrum i Chang'an och hade stort inflytande även över andra religioners religiösa texter och dras ledare, allt detta på grund av en persons språkliga kunnande. Den centrala frågan blir då varför inte kristendomen blev den dominerande religionen i Kina? Det är ett en svår fråga att svara på, men det grundläggande problemet var styret över Kina som blev mycket skeptiska till främmande religioner och tankar eftersom dom inte kom från Kina, detta ledde t.ex. till en massaker i Kanton där 120000 judar, muslimer, kristna och zoroastrer blev dödade. Men samtidigt såg man även buddismen som en främmande religion och trots det har den blivit starkare under de senaste 1200 åren. Den viktigaste förklaringen kan ha att göra med att kristendomen kom in i Kina i samband med Tang-dynastin och Tang-dynastin ersattes 907 e.v.t med De fem dynastierna och De tio rikena som var en mycket orolig tid.⁶¹ I detta exempel är det tydligt att det finns en fara för en religion att allt för starkt bli förknippad med politiska ledare eftersom dessa kan förändras. Det som också framkommer är att språket alltid är viktigt för att människor ska kunna ta till sig en religion. Hade missionärerna krävt att kineserna skulle lära sig deras språk hade det varit mycket svårare att omvända någon.

Problem med språk uppstår på flera nivåer. Den mest basala nivån var att många människor överhuvudtaget inte kunde läsa eller skriva i Kina och än mindre ha möjlighet att ta till sig ett främmande språk. Den andra nivån var att man i Kina såg sig som det bästa landet i världen och i vissa fall såg man sig som det enda landet i världen där kejsaren var kejsare över allt under solen. Varför skulle man då nedvärdera sig själv och lära sig ett annat språk när kinesiskan var det enda goda språket? Denna typ av mission skulle kunna definieras som evangelistisk eftersom fokus fanns

---

60 Bevans och Schroeder, s. 105

61 Bevans och Schroeder, s. 108

på Guds roll och inte på kulturen. Något som ytterligare stärker detta är att när man tittar på bilder av stelen från Chang'an så finns det ett kors som växer upp ur en lotusblomma i bilaga 5.1. Med detta vill skaparen av stelen visa på att kristendomen som kom till Kina inte var en främmande religion, utan att kristendomen hade anknytning till Kina och att kristendomen hade gemensamma tankar som buddismen, men genom att det är kristendomen som ”växer” ur buddismens lotusblomma så säger bilden också att kristendomen hade något mer att erbjuda. Eftersom det var kejsaren som såg till att stelen skapades så är det högst troligt att han uppfattade kristendomen på detta sätt. Ett utdrag ur den dikt kejsaren publicerade på stelen stärker bilden av att kejsaren var positiv till kristendom.

The true Lord is without origin,
Profound, invisible, and unchangeable;
With power and capacity to perfect and transform,
He raised up the earth and established the heavens.

[...]

The glorious and resplendent, accomplished Emperor,
Whose principles embraced those of preceding monarchs,
Taking advantage of the occasion, suppressed turbulence;
Heaven was spread out and the earth was enlarged.

When the pure, bright Illustrious Religion
Was introduced to our Tang Dynasty,
The Scriptures were translated, and churches built,
And the vessel set in motion for the living and the dead;
Every kind of blessing was then obtained,
And all the kingdoms enjoyed a state of peace. ⁶²

2.3.3 *Francis Xavier*

Francis Xavier var en av de mest kända Romersk Katolska missionärerna. Han var en av grundarna till Jesuitorden. 1541 lämnade han Lissabon för en lång resa österut. Det man bör ha i åtanke är att han representerade både kungen och påven, vilket gör att han har flera intressen att ta hänsyn till. Xavier arbetade i många olika asiatiska länder från 1500-talets mitt och framåt. Han arbetade på kraftigt skilda sätt baserat på vilken folkgrupp han mötte. När han mötte Paravas som enligt Bevans och Schroeder hade en stark muntlig kultur utnyttjade han detta och lärde dom sånger och böner eftersom dessa gick bra att memorera.⁶³ Xavier är intressant eftersom han bryter med den tidigare Portugisiska missionstanken, som handlade om att språk, kultur och religion var en oskiljbar enhet. Denna tanke skulle Van Engen definiera som exklusivistiskt. Xavier arbetade istället med de lokala språken och tog hänsyn till vilken kultur människorna han mötte hade. När Xavier kom till Japan hade han ett helt annat sätt att möta japaner än tidigare missionärer, detta får

---

62 Hallsal

63 Bevans och Schroeder, s. 184

exemplifieras med detta citat från ett brev som Xavier skickade till Ignatius av Loyola:

[...]They are a people of very good will, very sociable and very desirous of knowledge; they are very fond of hearing about the things of God, chiefly when they understand them... They like to hear things propounded according to reason; and, granted that there are sins vices among them, when one reasons with them, pointing out that what they do is evil, they are convinced by this reasoning.⁶⁴

2.3.4 Matteo Ricci

Michele Ruggieri landsattes på den portugisiska ön Macao för att förbereda arbetet i Kina. Där lärde han sig grundläggande kunskap om den kinesiska kulturen såsom att buga när man hälsar, något som västerlänningar inte velat göra på grund av att västerlänningar sett sig som överlägsna kineser.⁶⁵ Hans sätt att möta kineser gjorde att han fick bygga ett kapell i Kanton. Där fick Ruggieri sällskap av den mer kända Matteo Ricci. Ricci fortsatte traditionen från Xavier genom att möta människorna på samma sätt som Xavier hade gjort. Ricci utövade sitt missionsarbete i Kina. Ricci försökte på alla sätt att anpassa sig till den mottagande kulturen. Ricci drog detta så långt att han iklädde sig samma typ av kläder som buddistmunkar hade, detta för att dom personer han mötte skulle förstå vad hans uppgift var. Att han valde just buddistmunkar var att han uppfattade att buddistmunkar var den grupp av människor i Kina som närmast motsvarade jesuitprästernas roll i västvärlden. När han då tog på sig deras kläder så markerade han sin samhörighet. En reflektion man kan göra är att fundera på hur andra än buddistmunkar uppfattade honom. Såg dom honom som en buddistmunk men med ett annorlunda budskap eller förstod dom att han tillhörde en annan religion? Detta är frågor som inte går att besvara eftersom det bara var en elit i samhället som kunde skriva och läsa och därför finns det inget källmaterial att tillgå angående detta.

Bevans och Schoeder menade att Ricci prioriterade två saker för att förstå det kinesiska tänkandet och det var att studera språk och filosofi. Dessa studier gjorde att han med tiden kom att identifiera sig med kinesiska lärde istället för buddistiska munkar och ersatte således sin buddistiska klädedräkt med samma typ av kläder som de lärde hade på sig. Ricci menade att all kultur som inte uttryckligen var religiös och gick mot kristen tro var godkänd för kristna. Problemet som sedan uppstod var att olika människor har olika tolkningar av vad som egentligen är kultur och vad som är religion. Ett västerländskt exempel skulle kunna vara julfirandet. Idag är julfirandet kopplat till den kristna religionen men samtidigt är det en sekulär högtid som ofta handlar om att umgås med sin familj. På liknande sätt fanns det en diskussion bland kristna kineser huruvida man skulle delta i festivaler med kopplingar till gudar.⁶⁶ Givetvis offrade man inte till gudarna men var

---

64 Bevans och Schroeder, s. 185

65 Bevans och Schroeder, s. 187

66 Pui-Lan, s. 9

det t.ex. förenligt med kristen tro att äta mat tillsammans med de andra under festivalerna? Till detta fanns inget självklart svar. En liknande diskussion aktualiserades under ritstriden, vilken handlade om huruvida kineser vördade sina förfäder eller tillbad dem. Om man bad till dem så var det en religiös aktivitet och därmed felaktigt, men om man vördade dem så gick det bra att göra så, även om man var kristen. Kejsaren i Kina tillät de kristna att arbeta i Kina om man tillät vördandet av sina förfäder vilket var och är en viktig del av det kinesiska livet. 1715 förbjöds de kristna att göra på detta sätt av påven och kejsaren förbjöd all form av kristendom, vilket innebar att kyrkor stängdes och missionärer utvisades. Trots detta måste man tillskriva Ricci en enorm betydelse för kristendomen i Kina. För att citera Bevans och Schroeder:⁶⁷

In retrospect, one sees that Ricci had embarked on a program of reconceptualizing Christian identity for the Chinese world in ways as radical as the Hellenization that was Christianity's first major hermeneutic and inculturational milestone. It would be anachronistic to say that the Jesuits in China were consciously carrying on what we today call "inculturation," but *mutatis mutandis* that was the effect of the entire posture, and they were doing it at a depth analogous to that of early Greek and Latin Church fathers.

2.3.5 Biskop Ding

Inledning

Min strävan har varit att hitta modernare exempel på samhällen och situationer som kan likna den situation som Paulus hade när han predikade. Problemet är att alla imperier som existerade på Paulus tid har dött ut med undantag av Kina. Kina är mångkulturellt med många språk, religioner och kulturer vilket gör att det liknar romarrikets sammansättning. Samtidigt är situationen annorlunda i Kina på så sätt att det har varit svårare för religiösa grupper att fritt kunna uttrycka sina åsikter så situationen är inte identisk men ur ett mångkulturellt perspektiv finns många liknande aspekter.

Biskop Ding eller Ting som det också kan transkriberas till svenska föddes in i en kyrka som hade börjat en brottningskamp om hur man skulle hantera relationerna till det samhälle man existerade i. Det fanns tre huvudsakliga sätt att hantera relationerna till den kinesiska kulturen under 1920-talets början. Det första sättet handlade om att harmonisera kristendomen med konfucianismen och så att säga slipa bort hörnen som inte var kompatibla. Det andra sättet var att man tänkte sig kristendomen som ett sätt att förbättra eller transformera den hittillsvarande kulturen. Det tredje sättet och det vanligaste bland kinesiska kristna var att se världen omkring dom som något i total motsats till Jesus.⁶⁸

---

⁶⁷ Bevans och Schroeder s. 204

⁶⁸ Li, s. 203

Biskop Ding Guangxun är en intressant person som är biskop i den officiella protestantisk kyrkan i Kina. Han har under modern tid varit ledare för kyrkan. Det som gör honom intressant är att han har liknande bakgrund som Paulus beskrivs. Ding växte upp i en kyrka med kinesiska präster, alltså det var inga missionärer som styrde församlingen.⁶⁹ När Biskop Ding blev äldre utbildade han sig utomlands och återvände till sitt hemland för att bli ledare för kyrkan. Han fick både hantera problem med staten, religiösa ledare i ett multietniskt och multireligiöst land. Hur gjorde han för att hantera detta?

Biskops Dings teologiska grund ligger i att han försöker sammanföra kristendom och socialism/kommunism.⁷⁰ Ett vanligt missförstånd om Biskop Ding är att han var en kappvändare som försökte skapa en kommunistisk kyrka för att få bättre positioner, dock var han engagerad politiskt för det kommunistiska partiet medan det fortfarande var en underjordisk rörelse och således inte kunde ge några fördelar utan snarare tvärtom.⁷¹ Utifrån Van Engens uppdelning skulle man kunna definiera Biskop Ding som en inklusivist eftersom han hade svårt att se hur en god Gud kunde se till att det föddes människor trots att dom skulle dömas till evig eld. Den gud som skapar nya människor bara för att de ska dömas till en evig eld är mer som en gud ur traditionell kinesisk folktro menade Ding.⁷²

Kontextualisering

Li gör en tydlig definition av vad kontextuell teologi är.

The gospel is a universal one, for all people of every time in history and of every culture of the world. However, every theology is essentially a contextualized theology, because it is developed in a particular local context, e.g., religious, cultural, and sociopolitical setting. Without context there is no theology.⁷³

Det handlar om att tolka sammanhanget som den bibliska texten skrevs i men också att göra en analys av det sammanhang som texterna används i nutid. Dings kontextualisering grundar sig i det sociopolitiska sammanhanget. För Ding handlade inte bara om att anpassa kristendomen till de kulturella förutsättningarna utan även till de politiska förutsättningarna i Kina. Under 1900-talet genomgick Kina en stor mängd förändringar som gjorde kontextualiseringen till ett ständigt föränderligt arbete. Dings teologiska arbete får alltså en helt annan inriktning än Paulus som arbetade under en period i romarriket av stabilitet. Dings metod blev en medelväg mellan två extrempunkter. Den ena extrempunkten vore att låta kyrkan vara en del av kommunistpartiet och

---

⁶⁹ Li, s. 45

⁷⁰ Li, s. 15

⁷¹ Li, s. 47

⁷² Li, s. 250

⁷³ Li, s. 23

underkasta sig denna. Den andra extrempunkten vore att bryta totalt med allt som hade med staten och kulturen i Kina att göra. Dock ska man inte tänka sig att Ding menar att kyrkan i Kina ska befinna sig i passivitet utan tvärtom. Kyrkan ska aktivt arbeta för goda relationer med kommunistpartiet, andra kristna, icke-kristna och den kinesiska kulturen.⁷⁴

TSPM

TSPM är den officiella protestantiska kyrkan i Kina. Det som gör TSPM intressant är att det är en officiell kyrka vilket gör att det går att hitta dokumentation och att det har och har haft en struktur som gör det möjligt att analysera och jämföra teologi och arbetsmetoder. Utöver detta har TSPM utvecklats under det att det moderna Kina skapats. TSPM är en förkortning för Three Self Patriotic Movement och förkortningen har denna innebörd:

What is the Three-Self Patriotic Movement (TSPM)? The term "three-self" refers to self-support, self-government and self-propagation, and the TSPM is a movement within the Protestant church in China to promote these principles. It began in the 1950's in order to promote the idea that the Chinese Church is not dependent on or controlled by foreign mission bodies, that it is possible to be both a Christian and a good patriotic citizen, and that Christians should identify themselves with the aspirations of the Chinese people.⁷⁵

TSPM handlar alltså om att bygga upp en kyrkostruktur som är nationellt självstyrande. Man ska kunna finansiera sig själv ekonomiskt och styra över sig själv organisatoriskt och teologiskt samt vara självutbredande, alltså att missionera själv i sitt eget land.⁷⁶ Det som är tydligt är att denna typ av kontextualisering gör att man som kristen också kan eller ibland ska identifiera sig med att vara kines också. Utifrån Engens evangelistiska tanke där fokus ligger på Jesus som Herre så kan det vara problematiskt för en kristen kines. Kan man säga att Jesus är herre även på ett politiskt plan samtidigt som kommunistpartiet styr utan att bli anklagad för att vara revolutionär? Å andra sidan kan man säga att Jesus är herre utan att försöka förändra det samhälle man bor i? Under mitten av 1900-talet och framåt blev patriotism en del av identiteten som kristen i Kina samtidigt som det gjorde att myndigheterna kunde tolerera religionen. Detta fungerade fram till 1966 då Kulturrevolutionen slog till och brände religiösa byggnader och böcker av alla slag samt förföljde och dödade en del religiösa.⁷⁷ En del religiösa byggnader gjordes om till skolor och fabriker och de kristna försvann från offentligheten.

2.3.6 Husförsamlingar

I motsats till den officiella kyrkostruktur som Biskop Ding varit med och byggt upp så finns det

---

74 Li, s. 362

75 Sutterlin

76 Li, s. 202

77 Li, s. 167

icke-registrerade församlingar i Kina, dessa har valt att inte registrera sig hos myndigheterna och har därmed fått en sämre relation till myndigheterna. De icke-registrerade kyrkorna hade oftast starkare kopplingar till kristna kyrkor utomlands än de hade till TSPM och de tillhörde ofta någon kategori av icke-lutherska kyrkor såsom baptister eller romersk-katolska kyrkan. Detta har lett till splittring dem sinsemellan.⁷⁸ Församlingarnas målsättning att vara fria från myndigheter har istället gjort dem beroende av utländska kyrkor. Ur en antropologiskt synvinkel finns det olika sätt att hantera detta på men ofta handlar det om att inte försöka ändra maktstrukturen i ett land utan om att skapa en social plattform som ger en viss frihet.⁷⁹ Biskop Ding sågs som en förrädare av kristen tro eftersom han ibland kunde agera med myndigheternas godkännande och inte hade lika negativ syn på Kinas ledning.

2.3.7 Ytterligare ett sätt att se på relationen mellan kristendom och kinesisk religion och kultur

Notto R. Thelle har under lång tid arbetat med teologisk forskning i spänningsfältet mellan kristen tro och österländska religioner. Thelle har bott i Japan i 13 år där han arbetat som präst och med teologisk forskning. Han menar att det finns en ultimata sanning framför andra och det är den kristna tron. Samtidigt ser han sig själv som att han befinner sig i en by där kyrkan ligger närmast men buddisttemplet finns också i närheten.⁸⁰ Han upptäcker kopplingar mellan termen Tao (vägen) och kristendomen genom att de första kristna grupperna valde att kalla sig just för vägen. Även om det troligen är en slump att de använder sig av samma terminologi så går det att använda som en brygga mellan två skilda religioner genom att ordet visar på en gemensam metod i religionsutövande och till viss del en samsyn teologisk.

Grundtecknet för grind i kinesiska och japanska kan kombineras med ex. Tecknet för mun vilket då betyder att fråga, men med tecknet öra blir det då tecknet för att lyssna.⁸¹ Symbolen för grind ser ut som två svängdörrar som sitter i ingången till en pub i en västernfilm. Dörrarna kan svänga åt båda hållen och tillåter att folk både går in och ut samtidigt. Thelle menar att genom att både fråga och lyssna så blir det en kommunikation mellan två religionsutövare istället för att det ska bli en argumentation om vilken religion som är bäst. Detta blir hans grund för samtal med personer av en annan religiös uppfattning än honom själv och spår av detta finns med i flera av de andra kinesiska exemplen.

---

78 Shaw, s. 177

79 Shaw, s. 182

80 Thelle, s. 28

81 Thelle, s. 26

2.3.8 Kvinnligt perspektiv i Kina

Att kvinnor blivit kristna är en företeelse som troligtvis har existerat lika länge som män blivit kristna, däremot har inte mission och evangelisation varit riktat direkt till kvinnor förrän mitten på 1800-talet. En annan skillnad mot tidigare var att även kvinnor arbetade som missionärer i Kina.

Kvinnor och män levde separerade liv på flera olika plan och i den konfucianska traditionen låg fokus på relationen till män. I religiösa sammanhang fanns det ytterligare en anledning till att separera på män och kvinnor och det var för att separera sig från de olika religiösa sekter som florerade i slutet av 1800-talet, t.ex. Vita Lotusen som tillät en viss sexuell frihet mellan sina medlemmar, något som samhället i övrigt ogillade kraftigt.⁸² Genom att missionärerna separerade mellan kvinnor och män försökte man se till så att man inte skulle bli förknippade med dessa sekter och man ville visa att det man gjorde var socialt acceptabelt. Det fanns även en oro från myndigheterna att en ny religion skulle kunna skada samhällsstrukturen eftersom samhället och religionen var starkt sammankopplade. En av farhågorna var befogade eftersom kristendomen i många fall neutraliserade hierarkier och jämställde människor, något som konfucianismen inte var kompatibelt med.⁸³ Konfucianismen lade stor vikt vid just relationerna mellan personer som befinner sig på olika plats i hierarkier, t.ex. hur relationen mellan far och son skulle vara.

De kvinnliga missionärerna hade samma problem som de manliga missionärerna där det stora hindret låg i att överbygga språkliga barriärer och kulturella barriärer. Ett annat problem var att kvinnor i Kina inte kunde läsa något som löstes genom att bygga upp skolor för kvinnor i Kina. Trots detta var tillväxten bland kvinnor låg under 1800-talet.⁸⁴ Många av de kvinnliga missionärerna var högt aktade men ibland hade de svårt att förstå hur svårt det var för kvinnor att lära sig läsa och skriva detta eftersom många kvinnor inte hade någon erfarenhet av skolarbete. En del kvinnliga missionärer såg ner på de kinesiska kvinnorna medvetet eller omedvetet. Dessa två saker gjorde att många kinesiska kvinnor föredrog att bli undervisade av andra kinesiska kvinnor. Jane Hunter menar att de kvinnliga missionärernas arbete i skolorna inte gjorde lika stor skillnad i det kinesiska samhället som det faktum att de kvinnliga missionärerna blev förebilder för kinesiska kvinnor eftersom missionärskvinnorna var lärare, läkare m.m. och således hade högre status än de kinesiska kvinnorna traditionellt hade.⁸⁵ Men hindren för att bli kristen blev för högt för kvinnorna t.ex. kvinnor med bundna fötter hade väldigt jobbigt och smärtsamt att kunna ta sig till gudstjänsterna

---

82 Pui-Lan, s. 71

83 Pui-Lan, 13

84 Pui-Lan, s. 16

85 Pui-Lan, s. 21

men även sociala faktorer påverkade. Enligt rational choice theory så väljer personer att byta religion om insatsen som krävs för att byta religion är lägre än vad vinsten av bytet är.⁸⁶ Den teorin skulle kunna förklara det låga antalet kvinnor som blev kristna med de stora svårigheter det skulle innebära.

Budskapet

Hur har dessa skillnader mellan manligt och kvinnligt i Kina manifesterat sig i form av innehållet i den kinesiska kristna tron? De kvinnliga missionärerna använde sig i första hand av muntligt material vilket av naturliga skäl inte finns bevarade. När kvinnliga missionärer skrev till sina hemländer skrev man sällan om teologiska frågor så inte heller där går det att få svar. För att ta reda på vad man undervisade om får man undersöka det material som kvinnorna använde sig av i sin undervisning.⁸⁷

Det grundläggande materialet skrevs på kinesiska och med en kinesisk versform som gjorde det lätt att memorera innehållet. Problemet med att skapa material på kinesiska är att språket är baserat på en helt annan kultur än den västerländska. När man ska översätta enklare ord och begrepp är det oftast inga problem även om inte alla västerländska ord finns på kinesiska. Oftast kan man göra en sammansättning av ord som gör att det går att förstå vad det är som man syftar på. Däremot uppstår det problem när man ska översätta abstrakta begrepp som inte existerar i kinesiskan. Ett av de mest relaterade exemplen är hur man ska översätta begreppet gud. Först av allt är inte monoteism något naturligt på den här tiden. En del forskare menar att mycket tidig kinesisk religion var monoteistisk men vid tiden för de kvinnliga missionärerna var inte fallet så.⁸⁸ Ett annat problem var att man förutom att inte ha något ord för Gud så hade man inte heller något ord för gudom. Detta innebar att man fick hitta en term som någorlunda motsvarade betydelsen av Gud. Men olika kyrkliga organisationer använde sig av olika termer vilket i sin tur ledde till att protestantism och katolicism ses som två religioner i Kina.

Problemet med att översätta ordet Gud ligger djupare än det språkliga, det återspeglar också att det är stora skillnader mellan väst och öst i hur man traditionellt sett på världen och dess tillkomst. I västerländskt tänkande har man traditionellt tänkt att Gud som skapare existerar utanför sin skapelse och är självständig i förhållande till den. I kinesiskt tänkande gör man ingen skillnad på skaparen och skapelsen, eller för att formulera det på ett annat sätt så är skaparen en del av skapelsen och

---

86 Furseth & Repstad, s. 159

87 Pui-Lan, s. 29

88 Pui-Lan, s 35

driver skapelsen inifrån. Den grundläggande skillnaden ligger i att västvärldens tänkande baseras på dualism i olika former medan man i det kinesiska tänkandet såg allt som en helhet. Detta får konsekvenser i mottagandet av det kristna budskapet. När en missionär talade om Gud fader så tolkade inte en kines det som en exklusivt manlig term som innebar att man måste exkludera att Gud fader kunde ha mjuka sidor eller kvinnliga sidor om man föredrar den termen, utan man ansåg att Gud kunde ha både och Ordet shangdi (högste härskaren) blev den term som kinesiska kristna till slut valde att använda även om inte alla samfund accepterade detta.⁸⁹ Det som hände i Kina var att kristendomen blev mer feminiserad vilket ökade attraktionen hos kineserna eftersom man var van vid kvinnliga gudomar.⁹⁰ En annan viktig aspekt var att kristendomen kunde bli en religion som skapade sammanhang som gav stöd till kvinnor även i svåra tider och erbjöd skola till de flickor som inte annars fått den möjligheten.

2.3.9 Sammanfattning

Xavier arbetade med hjälp av konverterade tidigare buddistiska munkar för att kunna översätta den kristna budskapet till ett relevant och förståeligt budskap för japanerna. Här finns en tydlig skillnad jämfört med Paulus eftersom Paulus predikade i första hand för personer med samma bakgrund som han själv och att de levde i samma rike medan Xavier predikade för främlingar. Paulus behövde inte någon som översatte budskapet till den lokala sammanhanget på samma sätt. Det som däremot liknar Paulus arbete är att sättet man övertygar på som var genom förnuft och resonemang.

Matteo Ricci blev djupt respekterad av kejsaren så till den grad att han efter sin död fick en begravningsplats tilldelad av honom. Att få en begravningsplats av kejsaren var en obeskrivligt stor ära som inte tilldelades utlänningar och ytterst sällan till kineser. Detta kan ses som en stark kontrast till hur Paulus uppfattades enligt Apostlagärningarnas beskrivning i 16:20f där han utmålas som att han går i stark opposition mot det sätt som romarna levde på. Varför kristendomen även under jesuiternas arbete i Kina gick under berodde alltså på att kejsaren av Kina ogillade att man ville förändra något grundläggande i det kinesiska livet som förfaders vördnad/dyrkan. Men kommunikationsproblemen fanns snarare mellan jesuiter och påven i Rom än mellan missionärer och människor i Kina. Jesuiterna hade förstått var nyckeln till Kina fanns och det var att tillåta aktiviteter av kulturellt uttryck även om de inte existerade i Europa. Jämförelser med Paulus blir svåra eftersom han befann sig i ett sammanhang där han inte behövde förändra sitt utseende eller kultur för att smälta in. Paulus hade däremot läst in sig på de olika filosofiskolornas innehåll så att

---

⁸⁹ Pui-Lan, s. 37

⁹⁰ Pui-Lan, s. 187

han kunde diskutera med olika grupper och använda sig av deras språk och terminologi.

3 Slutsats och sammanfattning

3.1 Slutsats

Det finns tre viktiga punkter gällande kommunikation som går att utläsa ur det material som bearbetats, dessa tre som följer är: vem, vad och hur.

3.1.1 Vem

Vem handlar om vem som kommunicerar och till vem eller vilka. Utifrån kommunikationsteori som jag beskrev tidigare så är detta två centrala frågor och helt avgörande för att budskapet ska bli korrekt överfört.

I Apostlagärningarna är Paulus som person helt central. Det mesta kretsar kring honom och vem han är. I de olika predikningarna han håller och andra samtal upprepar han ofta sin historia om vem han är och varför han är där. Framför allt framhålls Paulus bakgrund och hans förändrade inställning till de som trodde på Jesus, vilket nämns tre gånger. Författaren till Apostlagärningarna skriver också om Paulus bakgrund i förhållande till de personer han möter för att visa på att Paulus har rätt bakgrund för att kunna övertyga åhörarna. Författaren till Apostlagärningarna tycker det är viktigt att personen som kommunicerar har rätt kompetens och rätt kunskap om de personer han ska tala till. I många fall handlade det om att ha rätt kunskap om personernas begreppsvärld. I fallen med de judiska åhörarna handlade kunskaperna om att ha haft rätt lärare och ha rätt status. När Paulus kommunicerade med människorna på aeropagen var det viktigt att beskriva att Paulus förstod deras bakgrund och använde sig av det språk dom använde sig av.

Paulus hade haft en blandad grupp av åhörare men hade i första hand riktat sig till personer på offentliga samlingsplatser som synagogor eller torg. Genom att göra på det sättet nådde han troligen ut till olika typer av människor och visade samtidigt att hans verksamhet skedde i det öppna och inte var ännu en hemlig mysteriereligion.

I de olika kinesiska exemplen blir vikten av vilken person det är som missionerar ännu tydligare. Generellt sätt i kinesisk historia har det handlat om att missionären har tvingats att bevisa att man inte har varit ett hot mot samhället och den förhärskande kulturen. I modern tid har det också varit viktigt att det funnits kvinnor som missionerat eftersom den kulturella bakgrunden funnits. Ett annat problem för missionärer i modern tid är att missionärerna har förknippats med västvärlden och detta

har inneburit att man förknippats med ett svårt förtryck.

Fram till modern tid har missionärer i Kina i första hand talat med de högsta ledarna i landet, något som troligtvis var nödvändigt för att missionärerna överhuvudtaget skulle kunna verka i landet. Samtidigt innebar detta ett stort problem i ett land som Kina där en kejsare snabbt kunde bytas ut och därmed det arbete man som missionär gjort uttraderades och ibland uttraderades även missionären. I jämförelse med Paulus skulle det bli som att Paulus i första hand skulle arbetat mot kejsaren i Rom och hans närmsta män vilket han inte gjorde utan kommunicerade med människor i en annan situation. I det kinesiska sammanhanget är det tydligt att detta sätt att arbeta var väldigt bräckligt på ett plan just på grund av att ledarna snabbt kunde bytas ut men samtidigt gjorde det att de kristna stundtals hade stort inflytande på både övriga religioner men även på vetenskap och politik. Däremot ledde det till att få människor blev kristna. Biskop Dings inställning var att man skulle försöka ha goda relationer till alla grupper av människor i samhället, vilket också innebar att man inte skulle kritisera myndigheterna så att myndigheterna lät kyrkan finnas kvar.

3.1.2 Vad

Vad budskapet innehåller är givetvis en viktig del av kommunikationen. Paulus arbetade primärt mot judar vilka hade tillgång till det grundläggande budskapet som han ville förmedla, vilket handlade om judisk religion men med ett tillägg av Jesus. Historiskt sett har det funnits personer som vetat göra Paulus till förespråkare för en helt ny religion som är separerade från judendomen istället för en religion i samma fåra. Paulus budskap till judarna handlade om att bygga ut det de redan trodde på till att även inkludera det som han kommit att tro på. Ur ett perspektiv var den judiska tron exklusivistisk i och med att man var tvungen att vara med i den judiska organisationen vilket hade stora delar av kultur i sig för att kunna möta Gud på ett rätt sätt. I och med att Paulus expanderade den tanken till att bli mer evangelistisk kunde fler grupper av människor möta Gud utan att behöva förändra hela sina liv. Detta innebar t.ex. att ens kosthållning inte behövde bli lika strikt som den judiska och man behövde inte heller omskära sig. På så sätt blev steget in i religionen avsevärt mindre än det varit tidigare.

I det kinesiska fallen har budskapet varit olika. Till en början handlade budskapet om att beskriva vad kristendom var på ett basalt plan och man försökte förklara de filosofiska konsekvenserna av det tänkandet. Man fick även arbeta med att förklara vad västerländsk kultur var vilket inkluderade västerländsk vetenskap i olika former. Under 1800-talet slut och framåt så formades en ny teologi som var mer frikopplad från den västerländska kulturen. På grund av kulturella skillnader så blev kristendomen i Kina präglad av en mer feminiserad bild av Gud.

3.1.3 Hur

Beskrivningen av Paulus predikningar visar på några tydliga mönster i hans arbetsmetoder. Först av allt utgick han från de naturliga samlingsplatserna som fanns i städerna han mötte. När han talade till judar gick han till synagogorna men när han mötte andra grupper så gick han till deras respektive samlingsplats såsom torget eller aeropagen. Enligt Apostlagärningarna hade hans predikningar formen av en föreläsning där han med retorik försökte bygga upp ett hållbart argument som kunde accepteras av den dåvarande kulturens sätt att bedöma. Detta innebar att han i samtal med hedningar kunde använda sig av hednisk poesi som i exemplet från aeropagen men att han i samtal med judar använde sig av judiska berättelser.

I de kinesiska sammanhangen så finns det olika sätt att kommunicera ut budskapet. I många fall handlade det först av allt om att man måste bygga upp kunskapen hos de personer som skulle bli kristna. För att lyckas med det var språket primärt, detta slapp Paulus bry sig om eftersom de heliga texter han använde sig av redan fanns översatta till grekiska som var det gångbara språket. Vid flera tidpunkter i historien i Kina blev missionärerna tvungna att återigen översätta Bibeln, andra texter, psalmer m.m. Problemet i många fall handlade om att det var svårt att hitta rätt ord för saker så att det blev begripliga för folket man försökte kommunicera med. Därför blev det oerhört viktigt att lära sig mycket om den kinesiska kulturen och samtala med andra religiösa företrädare för andra religioner.

3.2 Sammanfattning

Hur en fungerande kommunikation ska beskrivas är något som är generellt genom tid och kultur. Det handlar om att mottagaren ska uppfatta budskapet som avsändaren vill förmedla. Hinder mot att denna kommunikation ska bli lyckad kan vara att man talar olika språk, att man har olika grundförståelser för språket och att man tillhör olika kulturer.

I beskrivningarna av Paulus lyckas han att överbygga många av de ovanstående problemen, framför allt eftersom det finns ett gemensamt språk i form av grekiska och att han beskrivs ha goda kunskaper om de platser och kulturer han besöker. Hans arbete beskrivs som att han kunde anpassa sig väl utifrån situationen han befann sig i. Beskrivningen av Paulus visar också att han talade till människor med olika status i samhället.

De kinesiska exemplen visar på liknande färdigheter att överbygga de olika problemen hos de missionärer och lokala personer som arbetade i Kina. Däremot krävdes det ett stort arbete för många av missionärerna att lära sig språket och kulturen, men genom att de anammade de lokala kulturerna

fick de ett bra genomslag. Problemet i Kina var snarare att ledningen av Kina byttes ut med jämna mellanrum och vid kritiska tillfällen ersattes de personer som varit vänligt inställda till kristendom med personer som förföljde de kristna. I många beskrivningar av hur missionärerna arbetade i Kina hade missionärerna en god relation till myndigheterna och missionsarbetet skedde främst i kontakt med det översta maktskiktet i samhället.

Skillnaderna mellan arbetet i Kina och Paulus ligger främst i att för kineser var och är kristendomen en främmande religion. Vidare har man sett kristendomen som en del av en utländska makt som förtryckte dem. I beskrivningen av Paulus arbete var kristendomen en del av den judiska religionen och således inte främmande för judar.

4 Källförteckning

4.1 Litteratur

Andersson, Anders, 2008, *Att mötas över kultur- och religionsgränser*, Uppsala: EFS.

Barrett, C.K., 2002, *The acts of the apostles – A shorter commentary*, Edinburgh: T&T Clark LTD

Bevans, Stephen B. & Schroeder, Roger P., 2006, *Constants in context*, Maryknoll, New York: Orbis Books.

Bock, Darrell L., 2008, *Acts*. Baker Exegetical Commentary on the New Testament, Grand Rapids, Michigan: Baker Academic.

Ebrey, Patricia, Buckley, 2006, *The Cambridge illustrated history of China*, Cambridge: Cambridge university press.

Engen, Charles Van, 2000, "The Religious Encounter in the New Millenium: Gospel and Culture Facing Globalisation" Sid 499-542 i *Swedish Missiological Themes* årgång 88, nummer 4. Red. Christopher Steed, Uppsala: Swedish Institute of Missionary Research.

Furseth, Inger & Repstad, Pål, 2005, *Religionssociologi – en introduktion*, Malmö: Liber.

Red. Gill, David, W. J. & Gempf, Conrad, 2008, *The Book of acts in its Graeco-Roman Setting*, The Book of acts in its first century setting volume 2, Grand Rapids, Michigan: William B Eerdmans publishing company.

Hägerdal, Hans, 2008, *Kinas historia*, Lund: Historiska media.

Li, Jieren, 2008, *In search of the Via Media Between Christ and Marx – A study of Bishop Ding Guangxun's Contextual Theology*, Lund: Sociologen.

Martinson, Paul Varo., 1988, "Speaking the Truth" Sid 40-73 i *LWF Report* årgång 1988, nummer 23/24. Red. J. Paul Rajashekar, Geneve: Lutheran World Federation.

- Malina, Bruce J. & Pilch, John, J., 2008, *Social-Science Commentary on the Book of Acts*, Minneapolis: Fortress press.
- Meeks, Wayne A., 2003, *The First Urban Christians*, London: Yale University press.
- Red. Mitternacht, Dieter & Runesson, Anders, 2006, *Jesus och de första kristna*, Stockholm: Verbum.
- Peterson, David G., 2009, *The acts of the apostles*. The pillar New testament commentary, Grand Rapids, Michigan: William B Eerdmans publishing company.
- Pui-Lan, Kwok, 1992, *Chinese women and christianity 1860-1927*, Atlanta, Georgia: Scholars Press.
- Shaw, Mark, 2010, *Global Awakening – How 20th-Century Revivals Triggered a Christian Revolution*, Downers Grove, Illinois: IVP Academic.
- Stendahl, Krister, 1977, *Paulus bland judar och hedningar*, Älvsjö: Verbum.
- Thelle, Notto R., 1988, ”Religious pluralism and the christian understanding of God” Sid 24-39 i *LWF Report* årgång 1988, nummer 23/24. Red. J. Paul Rajashekar, Geneve: Lutheran World Federation.
- Wall, Robert W., 2002, *Volume X*. The New interpreter’s Bible, Nashville: Abingdon press.
- Watson, Francis, 2007, *Paul, Judaism, and the Gentiles*, Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

4.2 Webbssidor

- Halsall, Paul, 1998, *Ch'ing-Tsing: Nestorian Tablet: Eulogizing the Propagation of the Illustrious Religion in China, with a Preface, composed by a priest of the Syriac Church, 781 A.D.*, <http://www.fordham.edu/halsall/eastasia/781nestorian.html>, (Hämtad 2010-12-30)
- Sutterlin, Judith, 2005, *Frequently asked questions about the Protestant church in China*, <http://www.amitynewsservice.org/page.php?page=1150>, (Hämtad 2010-12-27)
- Påven Paulus IV, 1665, http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651118_dei-verbum_en.html, (Hämtad 2011-01-06)

5 Bilagor

5.1 Stelen från Chang'an

Bildkälla: <http://itsee.bham.ac.uk/online/stele/index.htm>

Bildkälla: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nestorian_stele_1.jpg (beskuren)